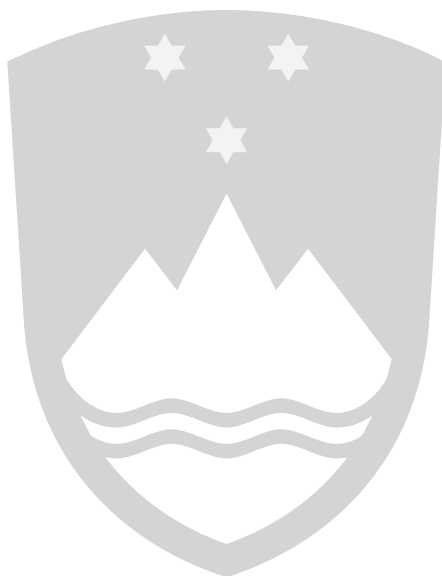

Konstytucja Republiki Słowenii

Ustava Republike Slovenije

Konstytucja Republiki Słowenii z dnia 23 grudnia 1991 r.

Tłumaczenie: Piotr Winczorek

Podstawę przekładu stanowił tekst zamieszczony na stronie internetowej Parlamentu Republiki Słowenii (www.dz-rs.si), uwzględniający zmiany wniesione do Konstytucji w latach 1997–2006. W latach 1997–2010 dokonano siedmiokrotnie zmiany konstytucji Republiki Słowenii następującymi ustawami konstytucyjnymi: z dnia 14 VII 1997 r. o zmianie artykułu 68 Konstytucji („Uradni list Republike Slovenije” (Ur.l.RS) 1997, nr 42 z 17 VII 1997); z dnia 25 VII 2000 r. o uzupełnieniu artykułu 80 Konstytucji (Ur.l.RS 2000, nr 66 z 26 VII 2000); z dnia 27 II 2003 r. o zmianie artykułów 47 i 68 [oraz wprowadzeniu nowego artykułu 3a] Konstytucji (Ur.l.RS 2003, nr 24 z 7 III 2003); z dnia 15 VI 2004 r. o zmianie artykułu 14 Konstytucji (Ur.l.RS 2004, nr 69 z 24 VI 2004); z dnia 15 VI 2004 r. o zmianie artykułu 43 Konstytucji (Ur.l.RS 2004, nr 69 z 24 VI 2004); z dnia 15 VI 2004 r. o zmianie artykułu 50 Konstytucji (Ur.l.RS 2004, nr 69 z 24 VI 2004); z dnia 27 VI 2006 r. o zmianach artykułów 121, 140 i 143 Konstytucji (Ur.l.RS 2006, nr 68 z 30 VI 2006).

Ostatnia zmiana z dnia 27 czerwca 2006 r.

Spis treści

I. Postanowienia ogólne	728
II. Prawa człowieka i podstawowe wolności	729
III. Stosunki gospodarcze i społeczne	735
IV. Ustrój państwowy	736
a) Zgromadzenie Państwowe	736
b) Rada Państwa	738
c) Prezydent Republiki	739
č) Rząd	740
d) Administracja publiczna	741
e) Obrona państwa	741
f) Sądownictwo	742
g) Prokuratura państwowa	743
h) Adwokatura i notariat	743
V. Samorząd	743
a) Samorząd lokalny	743
b) Inne samorządy	744
VI. Finanse publiczne	744
VII. Konstytucyjność i legalność	744
VIII. Sąd Konstytucyjny	745
IX. Postępowanie w sprawie zmiany Konstytucji	747
X. Przepisy przejściowe i końcowe	747

Biorąc pod uwagę wolę narodu słoweńskiego i mieszkańców Republiki Slovenii wyrażoną w referendum z dnia 23 grudnia 1990 r. dotyczącym suwerenności i niepodległości Republiki Slovenii: mając na względzie fakt, że Republika Slovenii była, pod rządami dotychczas obowiązującej konstytucji, w ramach Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii, państwem posiadającym suwerenność jedynie w części;

mając na względzie fakt, że SFRJ nie funkcjonuje jako państwo rządzone przez prawo i że prawa ludzkie, prawa narodowe i prawa republik oraz prowincji autonomicznych są w niej poważny sposób naruszane;

mając na względzie fakt, że system federalny Jugosławii nie pozwala na przezwycięzenie kryzysu politycznego i ekonomicznego oraz to, że nie osiągnięto porozumienia pomiędzy republikami Jugosławii w sprawie uzyskania niepodległości wraz z przekształceniem Jugosławii z państwa federalnego w związek suwerennych państw;

kierując się stanowczą wolą, by Republika Slovenii przestrzegała równych praw innych republik Jugosławii i wraz z nimi stopniowo regulowała kwestie wiążące się z ich dotychczasowym wspólnym bytowaniem w sposób równy, demokratyczny i pokojowy oraz przy poszanowaniu ich suwerenności i terytorialnej integralności, a także; pragnąc dalszych negocjacji w sprawie instytucjonalnych i innych związków z pozostałymi republikami Jugosławii jako suwerennymi i niepodległymi państwami,

Skupszczina Republiki Slovenii na połączonym posiedzeniu swoich trzech Izb w dniu 25 czerwca 1991 r., działając na mocy poprawek nr LXVIII, LXXII i XCIX do Konstytucji Republiki Slovenii oraz w zgodzie z przyjętym w referendum art. 4 Aktu w sprawie Suwerenności i Niepodległości Slovenii

*niniejszym stanowi
Podstawową Konstytucyjną Kartę o Suwerenności
i Niepodległości Republiki Slovenii:*

I

*Republika Slovenii jest państwem suwerennym i niepodległym.
Konstytucja SFRJ traci niniejszym moc w odniesieniu do Republiki Slovenii.*

Republika Slovenii przejmuje wszystkie prawa i obowiązki, które pod rządami Konstytucji Republiki Slovenii i Konstytucji SFRJ były przekazane władzom SFRJ.

Przejęcie wykonywania tych praw i obowiązków będzie uregulowane ustawą konstytucyjną.

II

Granice państwowe Republiki Slovenii są międzynarodowo uznanymi granicami państwowymi między byłą SFRJ oraz Republikami Austrii i Włoch, a także Republiką Węgier w części, w której państwa te graniczą z Republiką Slovenii, a granica Republiki Slovenii z Republiką Chorwacji przebiega przez obszar byłej SFRJ.

III

Republika Slovenii gwarantuje poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich osób przebywających na terytorium Republiki Slovenii niezależnie od ich przynależności narodowej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, w zgodzie z Konstytucją Republiki Slovenii i obowiązującymi umowami międzynarodowymi.

Spoleczności węgierska i włoska w Republice Slovenii, a także jej członkowie mają zagwarantowane prawa wypływające z Konstytucji Republiki Slovenii oraz obowiązujących umów międzynarodowych.

IV

W celu wdrożenia w życie Karty Konstytucyjnej zostanie uchwalona większością dwóch trzecich członków wszystkich izb Zgromadzenia – ustawa konstytucyjna.

V

Karta Konstytucyjna wejdzie w życie po jej promulgacji na połączonym posiedzeniu obu Izb Skupszcziny Republiki Slovenii.

*Biorąc pod uwagę
Podstawową Konstytucyjną Kartę o Suwerenności i Niepodległości Republiki Slovenii oraz podstawowe prawa i wolności człowieka, podstawowe i trwałe prawo narodu słoweńskiego do samookreślenia, a także dziejowy fakt, iż my Słoweńcy w wielowiekowej walce o wolność narodu ukształtowaliśmy narodową tożsamość i zbudowaliśmy naszą państwowość,
Skupszczina Republiki Slovenii stanowi niniejszym
Konstytucję Republiki Slovenii.*

I. Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Słowenia jest republiką demokratyczną.

Artykuł 2

Słowenia jest socjalnym państwem prawnym.

Artykuł 3

Słowenia jest państwem wszystkich swoich obywateli opartym na trwałym i niezbywalnym prawie narodu słoweńskiego do samostanowienia.

Władza w Słowenii należy do ludu. Obywatele i obywatelki sprawują ją bezpośrednio, a zwłaszcza poprzez wybory oraz zgodnie z zasadą podziału władz na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.

Artykuł 3a

Na mocy umowy międzynarodowej, ratyfikowanej przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów ogólnej liczby posłów, Słowenia może przekazać wykonywanie części swoich praw suwerennych organizacji międzynarodowej powołanej w celu ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, demokracji i zasad państwa prawnego, a także może stać się członkiem obronnego sojuszu państw utworzonego z poszanowaniem powyższych wartości.

Przed ratyfikacją umowy międzynarodowej, o której mowa w poprzednim ustępie, Zgromadzenie Państwowe może zarządzić referendum. Propozycję uważa się za przyjętą, jeśli opowie za nią większość wyborców, którzy oddali ważne głosy. Zgromadzenie Państwowe jest związane wynikiem takiego referendum. W razie jego przeprowadzenia niedopuszczalne jest zarządzenie referendum dotyczącego przyjęcia ustawy o ratyfikacji takiej umowy.

Akty prawne i decyzje przyjęte przez organizację międzynarodową, której Słowenia przekazała wykonywanie części swoich suwerennych praw, będą stosowane w Słowenii zgodnie z prawem tej organizacji.

W toku postępowania dotyczącego przyjmowania aktów prawnych i decyzji przez organizację międzynarodową, której Słowenia przekazała wykonywanie części swoich praw suwerennych, rząd jest zobowiązany do szybkiego informowania Zgromadzenia Państwowego o projektach takich aktów i decyzji, a także o swoich działaniach w ich sprawie. Zgromadzenie Państwowe może w związku z nimi zajmować stanowisko, które rząd bierze pod uwagę w swoich działaniach. Stosunki

między Zgromadzeniem Państwowym a rządem wynikające z tego ustępu określa szczegółowo ustawa przyjęta większością dwu trzecich głosów obecnych posłów.

Artykuł 4

Słowenia jest państwem terytorialnie jednolitym i niepodzielnym.

Artykuł 5

Słowenia chroni na swoim terytorium prawa człowieka i podstawowe wolności. Chroni i zapewnia prawa autochtonicznych wspólnot narodowych – włoskiej i węgierskiej. Dbą o dobro autochtonicznych słoweńskich mniejszości narodowych w państwach sąsiednich i Słoweńców na obczyźnie oraz wspiera zachowanie ich związków z ojczyzną. Dbą o zachowanie bogactwa naturalnego i dziedzictwa kulturalnego, a także zapewnia harmonijny rozwój cywilizacyjny i kulturalny Słowenii.

Słoweńcy nieposiadający obywatelstwa słoweńskiego mogą korzystać w Słowenii ze szczególnych praw i przywilejów. Charakter i zakres tych praw i przywilejów określa ustawa.

Artykuł 6

Godłem Słowenii jest tarcza, w środku której na niebieskim tle przedstawiony jest widok góry Triglav w kolorze białym; poniżej umieszczone są dwie faliste niebieskie linie przedstawiające morze i rzeki; powyżej znajduje się odwrócony trójkąt złożony z trzech złotych sześcioramiennych gwiazd. Tarcza otoczona jest czerwoną obwódką. Godło odpowiada przyjętym zasadom geometrycznym i kolorystycznym.

Flagą Słowenii jest biało-niebiesko-czerwona narodowa flaga słoweńska z godłem Słowenii. Stosunek szerokości do długości flagi wynosi jak jeden do dwóch. Barwy na fładze umieszczone są w następującym porządku: biała, niebieska, czerwona. Każda z barw pokrywa trzecią część szerokości flagi. Godło umieszczone jest w górnej lewej części flagi w taki sposób, że w połowie znajduje się na polu białym, a w połowie na polu niebieskim.

Hymnem narodowym Słowenii jest „Zdravljica”.

Posługiwanie się godłem, flagą i hymnem narodowym określa ustawa.

Artykuł 7

Państwo i wspólnoty religijne są rozdzielone.

Wspólnoty religijne są równouprawnione; przysługuje im swoboda działalności.

Artykuł 8

Ustawy i inne akty normatywne muszą pozostać w zgodzie z powszechnie obowiązującymi zasadami prawa międzynarodowego i z wiążącymi Słowenię umowami międzynarodowymi. Ratyfikowane i opublikowane umowy międzynarodowe są stosowane bezpośrednio.

Artykuł 9

W Słowenii zapewnia się istnienie samorządu lokalnego.

Artykuł 10

Stolicą Słowenii jest miasto Lublana.

Artykuł 11

Językiem urzędowym w Słowenii jest słoweński. Na obszarach gmin, w których zamieszkują narodowe wspólnoty włoska lub węgierska językami urzędowymi są również włoski lub węgierski.

Artykuł 12

Obywatelstwo Słowenii określa ustawa.

Artykuł 13

Cudzoziemcy korzystają, zgodnie z umowami międzynarodowymi, z wszelkich praw zapewnionych Konstytucją i ustawami z wyjątkiem praw, które na mocy konstytucji lub ustaw przysługują jedynie obywatelom Słowenii.

II. Prawa człowieka i podstawowe wolności

Artykuł 14

(równość wobec prawa)

Wszystkim, bez względu na narodowość, rasę, płeć, język, religię, polityczne lub inne przekonania, sytuację majątkową, urodzenie, wykształcenie, status społeczny, niepełnosprawność lub inne okoliczności osobiste, zapewnia się w Słowenii równe prawa człowieka i podstawowe wolności.

Wszyscy są równi w obliczu prawa.

Artykuł 15

(realizacja praw i ich granice)

Prawa człowieka i podstawowe wolności są na mocy niniejszej Konstytucji realizowane bezpośrednio.

Jeśli Konstytucja tak stanowi, lub jeśli wynika to z ich natury, sposób realizacji praw człowieka i podstawowych wolności może być określony ustawą.

Prawa człowieka i podstawowe wolności podlegają ograniczeniom tylko z uwagi na prawa innych i tylko w przypadkach określonych niniejszą Konstytucją.

Zapewnia się sądową ochronę praw człowieka i podstawowych wolności, a także prawo do uchylania następstw ich naruszenia.

Żadne z praw człowieka i podstawowych wolności regulowane w aktach prawnych obowiązujących w Słowenii nie może być ograniczone pod pozorem, iż nie jest uznane przez Konstytucję, lub że Konstytucja uznaje je w węższym zakresie.

Artykuł 16

(czasowe zawieszenie i ograniczenie praw)

Prawa człowieka i podstawowe wolności gwarantowane w niniejszej Konstytucji mogą być czasowo zawieszone lub ograniczone, lecz tylko wyjątkowo w sytuacji wojny lub stanu wyjątkowego. Prawa człowieka i podstawowe wolności mogą być zawieszone lub ograniczone jedynie na okres trwania wojny lub stanu wyjątkowego w zakresie, jaki jest konieczny w okresie tego stanu oraz w taki sposób, iż wprowadzone środki nie spowodują powstania nierówności, których wyłączną podstawą będzie rasa, przynależność narodowa, płeć, język, religia, polityczne i inne przekonania, sytuacja majątkowa, urodzenie, wykształcenie, położenie społeczne lub inne okoliczności osobiste.

Postanowienie poprzedniego ustępu nie pozwala na czasowe zawieszenie lub ograniczenie praw określonych w artykułach 17, 18, 21, 27, 28, 29 i 41.

Artykuł 17

(nienaruszalność życia ludzkiego)

Życie ludzkie jest nienaruszalne. Kara śmierci w Słowenii nie istnieje.

Artykuł 18

(zakaz tortur)

Nikt nie może być poddawany torturom, nieludzkiemu lub poniżającemu karaniu lub traktowaniu. Na nikim nie można przeprowadzać eksperymentów medycznych lub naukowych bez jego swobodnie wyrażonej zgody.

Artykuł 19

(ochrona wolności osobistej)

Każdy ma prawo do wolności osobistej.

Nikogo nie można pozbawiać wolności, z wyjątkiem przypadków i zgodnie z procedurą określoną w ustawie.

Każdy pozbawiony wolności musi zostać niezwłocznie powiadomiony w języku ojczystym lub w języku, który rozumie o powodach tego pozbawienia. W możliwie najkrótszym czasie osoba pozbawiona wolności musi zostać na piśmie powiadomiona o powodach tego pozbawienia. Osoba ta musi zostać niezwłocznie poinformowana, że może odmówić składania wyjaśnień, że ma prawo do uzyskania pomocy lub porady prawnej ze strony swobodnie wybranego obrońcy oraz, że właściwy organ zobowiązany jest do powiadomienia, na jej żądanie, osoby jej najbliższej o fakcie pozbawienia wolności.

Artykuł 20

(postanowienie o tymczasowym aresztowaniu i czas jego trwania)

Osoba, co do której istnieją uzasadnione podejrzenia, że popełniła przestępstwo może zostać tymczasowo aresztowana, lecz tylko na podstawie postanowienia sądu i tylko, gdy jest to konieczne z uwagi na należyte prowadzenie postępowania karnego lub na bezpieczeństwo innych osób.

W czasie trwania tymczasowego aresztowania, lecz nie później niż w ciągu 24 godzin, osobie aresztowanej wręczyć należy pisemne postanowienie sądu uzasadniające dokonanie aresztowania. Osoba tymczasowo aresztowana ma prawo złożyć zażalenie na to postanowienie; sąd decyduje w tej sprawie w ciągu 48 godzin. Tymczasowe aresztowanie może trwać przez czas dopuszczony ustawą, lecz nie dłużej niż trzy miesiące licząc od dnia pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy¹ może przedłużyć czas trwania tymczasowego aresztowania o dodatkowe trzy miesiące.

Jeśli w tym czasie nie zostanie przedstawiony akt oskarżenia, podejrzanego należy zwolnić.

¹ W słoweńskim tekście konstytucji i ustawy konstytucyjnej nazwy organów państwowych i innych instytucji publicznych (np. prezydent, sąd konstytucyjny, zgromadzenie państwowe) są pisane odmiennie niż w polskich tekstach tego rodzaju, małą literą. W niniejszym tłumaczeniu nie zachowano tej zasady.

Artykuł 21

(ochrona osobowości i godności ludzkiej)

Zapewnia się poszanowanie osobowości i godności ludzkiej w postępowaniu karnym i w innych postępowaniach regulowanych prawem, łącznie z tymczasowym aresztowaniem i wykonaniem kary.

Zakazane jest stosowanie jakiejkolwiek przemocy w stosunku do osób pozbawionych wolności, w tym również przemocy, której celem jest uzyskanie od nich przyznania się i oświadczeń.

Artykuł 22

(równa ochrona prawna)

Każdemu zapewnia się równą ochronę jego praw w postępowaniach przed sądami i innymi organami państwa, przed organami wspólnot lokalnych i przed osobami urzędowymi, które decydują o jego prawach, obowiązkach lub interesach prawnych.

Artykuł 23

(prawo do ochrony sądowej)

Każdy ma prawo do rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą o jego prawach i obowiązkach, a także o wniesionym przeciw niemu oskarżeniu.

Orzekać ma prawo tylko sędzia wyznaczony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz stosownie do zasad działania sądów.

Artykuł 24

(jawność rozprawy sądowej)

Rozprawy sądowe są jawne. Orzeczenia ogłaszane są publicznie. Wyjątki określa ustawa.

Artykuł 25

(uprawnienie do środków prawnych)

Każdy ma prawo wnoszenia odwołań i korzystania z innych środków prawnych przeciw orzeczeniom sądów i innych organów państwowych, organów wspólnot lokalnych oraz osób urzędowych, które decydują o jego prawach, obowiązkach lub interesach prawnych.

Artykuł 26

(prawo do odszkodowania)

Każdy, kto poniósł szkodę w związku z bezprawnymi działaniami urzędowymi lub jakimikolwiek czynnościami organu państwowego, organu wspólnoty lokalnej lub osoby urzędowej, ma prawo do odszkodowania.

Poszkodowany ma także prawo, zgodnie z ustawą, domagać się odszkodowania bezpośrednio od osoby, która szkodę wyrządziła.

Artykuł 27

(domniemanie niewinności)

Oskarżony o popełnienie przestępstwa jest uważany za niewinnego do czasu stwierdzenia jego winy prawomocnym wyrokiem sądowym.

Artykuł 28

(zasada legalizmu w prawie karnym)

Nikt nie może być karany z powodu czynu, który nie był uznany za przestępstwo lub za który nie groziła kara w czasie jego popełnienia.

Czyny karalne i grożące za nie kary są określone przez ustawę obowiązującą w chwili popełnienia czynu, chyba że nowa ustawa jest względniejsza dla sprawcy.

Artykuł 29

(gwarancje prawne w postępowaniu karnym)

Każdy oskarżony o popełnienie przestępstwa ma, na zasadzie równości, prawo do:

- posiadania wystarczającego czasu i możliwości do przygotowania swojej obrony;
- bycia sądzonym w swojej obecności, do samodzielnej obrony lub do obrony powierzonej pełnomocnikowi prawnemu;
- przedstawiania wszystkich dowodów przemawiających na jego korzyść;
- ochrony przed przymuszaniem do świadczenia przeciw sobie lub przeciw swoim bliskim lub do przyznawania się do winy.

Artykuł 30

(prawo do rehabilitacji i odszkodowania)

Każdy, kto został niesłusznie skazany za przestępstwo lub pozbawiony wolności bez uzasadnionych przyczyn ma prawo do rehabilitacji, do odszkodowania oraz ma inne prawa przewidziane w ustawie.

Artykuł 31

(zakaz ponownego orzekania w tej samej sprawie)

Nikogo nie można ponownie sądzić lub karać za ten sam czyn przestępczy, jeśli poprzednio sprawa została umorzona, jeśli oskarżenie zostało cofnięte albo jeśli został on prawomocnie uniewinniony lub skazany.

Artykuł 32

(wolność zmieniania miejsca pobytu)

Każdy ma prawo do swobodnej zmiany miejsca pobytu i wyboru miejsca zamieszkania, do opuszczenia kraju i do powrotu, zgodnie ze swoją wolą.

Prawo to może być ograniczone jedynie przez ustawę i tylko wówczas, gdy jest to niezbędne z uwagi na wymogi postępowania karnego, ochronę przed szerzeniem się chorób zakaźnych, ochronę porządku publicznego lub z uwagi na wymogi obronności państwa.

Ustawa może ograniczyć prawo cudzoziemców do wjazdu na teren państwa i czas przebywania w nim.

Artykuł 33

(prawo własności prywatnej i dziedziczenia)

Zapewnia się prawo własności prywatnej i dziedziczenia.

Artykuł 34

(prawo do godności osobistej i bezpieczeństwa)

Każdy ma prawo do godności osobistej i bezpieczeństwa.

Artykuł 35

(ochrona prywatności i praw osobistych)

Każdemu zapewnia się nietykalność cielesną i integralność psychiczną, prawo do prywatności oraz inne prawa osobiste.

Artykuł 36

(nietykalność mieszkania)

Mieszkanie jest nietykalne.

Nikt bez nakazu sądowego nie może wejść do cudzego mieszkania lub na cudzy teren, ani dokonywać tam przeszukania wbrew woli osoby nim dysponującej.

Osoba, która dysponuje mieszkaniem lub terenem albo jej przedstawiciel, ma prawo być obecna podczas przeszukania.

Przeszukania można dokonywać jedynie w obecności dwóch świadków.

W przypadkach określonych ustawą, funkcjonariusze publiczni są upoważnieni do wejścia do cudzego mieszkania lub na cudzy teren bez nakazu sądowego i, wyjątkowo pod nieobecność świadków, mogą dokonywać przeszukiwania, jeśli jest to bezwzględnie konieczne w trakcie bezpośredniego pościgu za sprawcą czynu przestępczego lub w celu ochrony ludzi i mienia.

Artykuł 37

(ochrona tajemnicy korespondencji i innych środków porozumiewania się)

Zapewnia się tajemnicę korespondencji i porozumiewania się za pomocą innych środków.

Na podstawie ustawy i gdy jest to konieczne dla podjęcia albo prowadzenia postępowania karnego lub dla bezpieczeństwa państwa, sąd może zezwolić na podjęcie czynności naruszających na określony czas tajemnicę korespondencji i porozumiewania się za pomocą innych środków oraz naruszających prawo do prywatności.

Artykuł 38

(ochrona danych osobowych)

Zapewnia się ochronę danych osobowych. Zakazane jest wykorzystywanie danych osobowych sprzeczne z celem, dla którego zostały zebrane.

Zasady zbierania, przetwarzania i wykorzystywania, a także kontroli oraz ochrony poufności danych osobowych określa ustawa.

Każdy ma prawo zapoznać się z dotyczącymi go danymi osobowymi oraz ma prawo do sądowej ochrony przed ich nadużyciem.

Artykuł 39

(wolność wypowiedzi)

Zapewnia się wolność wyrażania myśli, wolność słowa i wystąpień publicznych, druku oraz innych form rozpowszechniania informacji i opinii. Każdy ma prawo w swobodny sposób zbierać, otrzymywać oraz rozpowszechniać informacje i opinie.

Z wyjątkiem przypadków określonych ustawą, każdy może uzyskiwać informacje o znaczeniu publicznym, o ile wykaże istnienie interesu prawnego znajdującego oparcie w ustawie.

Artykuł 40

(prawo do sprostowania i odpowiedzi)

Osobom, organizacjom lub organom, których prawa lub interes zostały naruszone publikacją, zapewnia się prawo do uzyskania sprostowania oraz prawo do odpowiedzi na opublikowaną informację.

Artykuł 41

(wolność sumienia)

Każdemu przysługuje wolność praktykowania religii i innych wierzeń prywatnie bądź publicznie.

Nikt nie jest zobowiązany do określenia swojej religii lub innych wierzeń.

Rodzice mają prawo zapewnić dzieciom wychowanie religijne i moralne zgodne ze swoimi przekonaniami. Wychowanie dziecka mające na uwadze zasady religijne i moralne musi uwzględniać jego wiek, stopień dojrzałości, a także wolność jego sumienia, wyznania oraz inne wierzenia i przekonania.

Artykuł 42

(wolność zgromadzeń i stowarzyszeń)

Zapewnia się wolność pokojowego gromadzenia się i udziału w zgromadzeniach publicznych.

Każdy ma prawo do swobodnego stowarzyszania się z innymi.

Prawa te mogą być ustawowo ograniczone ze względu na bezpieczeństwo państwa, bezpieczeństwo publiczne lub ochronę przed szerzeniem się chorób zakaźnych.

Zawodowi członkowie sił zbrojnych i policji nie mogą należeć do partii politycznych.

Artykuł 43

(prawa wyborcze)

Prawo wyborcze jest powszechne i równe.

Każdy obywatel, który ukończył 18 lat ma prawo głosować i być wybranym.

Ustawa może określić w jakich przypadkach i na jakich zasadach prawa wyborcze przysługują cudzoziemcom.

Ustawa przewiduje środki dla promowania równości szans mężczyzn i kobiet, w kandydowaniu w wyborach do władz państwowych i do władz lokalnych.

Artykuł 44

(współdziałanie w kierowaniu sprawami publicznymi)

Każdy obywatel ma prawo, zgodnie z ustawą, bezpośrednio lub przez swoich przedstawicieli współdziałać w kierowaniu sprawami publicznymi.

Artykuł 45

(prawo petycji)

Każdy obywatel ma prawo przedkładać petycje i podejmować inne inicjatywy o znaczeniu społecznym.

Artykuł 46

(prawo do zastrzeżeń sumienia)

Prawo do powoływania się na zastrzeżenia sumienia jest dopuszczalne w przypadkach określonych ustawą, o ile nie ogranicza to praw i wolności innych.

Artykuł 47
(ekstradycja)

Obywatel Słowenii nie może być poddany ekstradycji lub przekazany obcemu państwu, chyba że obowiązek taki wynika z umowy międzynarodowej, którą – zgodnie z postanowieniami art. 3a ust. 1 – Słowenia przekazała wykonywanie części swoich praw suwerennych organizacji międzynarodowej.

Artykuł 48
(azyl)

W granicach określonych ustawami zapewnia się prawo azylu cudzoziemcom i bezpaństwowcom prześladowanym z powodu ich działalności na rzecz praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 49
(wolność pracy)

Zapewnia się wolność pracy.
Każdemu przysługuje wolność wyboru zatrudnienia.
Wszystkie miejsca pracy są w równym stopniu dostępne dla każdego.
Zakazana jest praca przymusowa.

Artykuł 50
(prawo do zabezpieczenia społecznego)
Obywatele mają, na warunkach określonych ustawą, prawo do zabezpieczenia społecznego, w tym do emerytury².

Państwo organizuje obowiązkowe zdrowotne, inwalidzkie, emerytalne i inne ubezpieczenia społeczne oraz zapewnia ich funkcjonowanie.

Weteranom wojny i ofiarom prześladowań wojennych przysługuje szczególna ochrona określona w ustawie.

Artykuł 51
(prawo do ochrony zdrowia)
Każdy ma prawo do ochrony zdrowia, na zasadach określonych ustawą.

Ustawa określa zasady finansowania ochrony zdrowia ze środków publicznych.

Z wyjątkiem przypadków określonych ustawą, nikt nie może być zmuszany do poddania się leczeniu.

Artykuł 52
(prawa osób niepełnosprawnych)

Osobom niepełnosprawnym zapewnia się, zgodnie z ustawą, zabezpieczenie egzystencji i przysposobienie do pracy.

Dzieci dotknięte upośledzeniem fizycznym lub umysłowym oraz inne poważnie upośledzone osoby mają prawo do nauki i przysposobienia do prowadzenia czynnego życia społecznego.

Kształcenie i przysposobienie, o których mowa w poprzednim ustępie, są finansowane ze środków publicznych.

Artykuł 53
(małżeństwo i rodzina)

Związek małżeński opiera się na równych prawach małżonków. Związek małżeński zawierany jest przed upoważnionym organem państwowym.

Małżeństwo i wynikające z niego stosunki prawne oraz stosunki prawne w rodzinie i związkach pozamałżeńskich reguluje ustawa.

Państwo otacza opieką rodzinę, macierzyństwo, ojcostwo, dzieci i młodzież oraz tworzy niezbędne warunki do sprawowania tej opieki.

Artykuł 54
(prawa i obowiązki rodziców)

Prawem i obowiązkiem rodziców jest utrzymanie, wykształcenie i opieka nad dziećmi. Rodzicom można odebrać lub ograniczyć to prawo i obowiązek jedynie z powodów określonych w ustawie i jedynie w celu ochrony interesów dziecka.

Dzieci urodzone poza związkiem małżeńskim mają te same prawa co dzieci urodzone w małżeństwie.

Artykuł 55
(wolność decyzji o narodzinach dzieci)
Każdemu przysługuje wolność decydowania o urodzeniu dziecka.

Państwo zapewnia każdemu możliwość urzeczywistnienia tej wolności oraz stwarza warunki pozwalające rodzicom na dokonanie swobodnego wyboru co do urodzenia dziecka.

Artykuł 56
(prawa dzieci)

Dzieci korzystają ze szczególnej ochrony i opieki. Dzieci korzystają z praw człowieka i podstawowych wolności stosownie do wieku i stopnia dojrzałości.

² Ust. 1 art. 50 zmieniony ustawą z dnia 15 czerwca 2004 r.

Zapewnia się szczególną ochronę dzieci przed ekonomicznym, społecznym, fizycznym, psychicznym i innym wyzyskiem i bezprawnym wykorzystywaniem. Zasady tej ochrony określa ustawa.

Dzieci i młodzież, nad którą rodzice nie sprawują opieki, która pozbawiona jest rodziców lub która nie jest otoczona właściwą opieką rodziny, korzysta ze szczególnej, określonej ustawą, ochrony ze strony państwa.

Artykuł 57

(wychowanie i nauczanie)

Gwarantuje się wolność nauczania.

Nauka w szkołach podstawowych jest obowiązkowa i jest finansowana ze środków publicznych.

Państwo stwarza wszystkim obywatelom możliwość zdobycia odpowiedniego wykształcenia.

Artykuł 58

(autonomia uniwersytetów i innych szkół wyższych)

Uniwersytety państwowe i inne szkoły wyższe posiadają autonomię.

Sposób ich finansowania określa ustawa.

Artykuł 59

(wolność nauki i sztuki)

Zapewnia się wolność nauki i twórczości artystycznej.

Artykuł 60

(prawa twórcze)

Zapewnia się ochronę praw autorskich i innych praw, których źródłem jest działalność artystyczna, naukowa, badawcza i wynalazcza.

Artykuł 61

(manifestowanie przynależności narodowej)

Każdy ma prawo do swobodnego manifestowania swojej przynależności narodowej lub wspólnoty narodowej, do dawania wyrazu swojej kulturze i do jej popierania oraz do używania własnego języka i pisma.

Artykuł 62

(prawo do używania własnego języka i pisma)

Każdy, urzeczywistniając swoje prawa i obowiązki, a także występując przed organami państwa i innymi organami, które realizują zadania publiczne, ma prawo, w sposób określony ustawą, posługiwać się własnym językiem i pismem.

Artykuł 63

(zakaz nawoływania do nierównoprawnego traktowania, do nietolerancji, przemocy i wojny)

Sprzeczne z Konstytucją jest jakiekolwiek nawoływanie do nierównoprawnego traktowania oraz zachęcanie do nienawiści i nietolerancji z powodów narodowych, rasowych, religijnych lub innych.

Sprzeczne z Konstytucją jest nawoływanie do przemocy i wojny.

Artykuł 64

(szczególne prawa autochtonicznych wspólnot narodowych włoskiej i węgierskiej w Słowenii)

Autochtonicznym wspólnotom narodowym włoskiej i węgierskiej oraz ich członkom zapewnia się prawo do swobodnego posługiwania się symbolami narodowymi, do zakładania organizacji mających na celu kultywowanie ich narodowej tożsamości oraz do rozwoju gospodarczego, kulturalnego, działalności naukowo-badawczej, a także działalności w dziedzinie informacji publicznej i publikacji. Obie te wspólnoty i ich członkowie mają, zgodnie z ustawą, prawo do wychowywania i nauczania we własnym języku, a także do planowania i rozwijania programów tego wychowywania i nauczania. Ustawa określi regiony, w których jest obowiązkowe nauczanie w dwóch językach. Wspólnotom narodowym i ich członkom zapewnia się prawo do utrzymywania więzi z ich ojczystymi narodami i państwami. Państwo popiera finansowo i moralnie urzeczywistnienie tego prawa.

W regionach, w których żyją wspólnoty narodowe, ich członkowie mogą tworzyć organizacje samorządowe dla realizacji swoich praw. Państwo może, na wniosek wspólnot narodowych, zlecić organizacjom samorządowym wykonywanie określonych zadań należących do kompetencji państwa i zapewnić im środki realizacji tych zadań.

Wspólnoty narodowe są bezpośrednio reprezentowane w organach przedstawicielskich samorządów lokalnych i w Zgromadzeniu Państwowym.

Ustawa określi położenie i sposób realizacji praw wspólnot narodowych włoskiej i węgierskiej w regionach, w których zamieszkują, obowiązki samorządowych wspólnot lokalnych w realizacji tych praw, jak również prawa przysługujące członkom wspólnot narodowych zamieszkałym poza ich regionami. Zapewnia się prawa obu wspólnot narodowych i ich członków bez względu na ich liczbę.

Ustawy, inne akty normatywne oraz akty, które dotyczą realizacji praw przysługujących narodowym wspólnotom włoskiej i węgierskiej, z mocy niniejszej konstytucji nie mogą być wydawane bez zgody przedstawicieli zainteresowanej wspólnoty lub wspólnot narodowych.

Artykuł 65

(położenie i szczególne prawa wspólnoty Romów w Słowenii)

Położenie i szczególne prawa wspólnoty Romów, którzy mieszkają w Słowenii określa ustawa.

III. Stosunki gospodarcze i społeczne

Artykuł 66

(ochrona pracy)

Państwo stwarza warunki umożliwiające uzyskanie zatrudnienia i pracy oraz zapewnia jej prawną ochronę.

Artykuł 67

(własność)

Ustawa określa sposób nabywania własności i korzystania z niej tak, by zapewniona była realizacja jej funkcji gospodarczej, społecznej i ekologicznej.

Ustawa określa sposób i warunki dziedziczenia.

Artykuł 68

(prawo własności cudzoziemców)

Cudzoziemcy mogą nabywać prawo własności nieruchomości na zasadach określonych w ustawie lub w umowie międzynarodowej ratyfikowanej przez Zgromadzenie Państwowe³.

Artykuł 69

(wywłaszczenie)

Na warunkach określonych ustawą, w interesie publicznym, za rekompensatą w naturze lub odszko-

dowaniem, można dokonać wywłaszczenia gruntów i innych nieruchomości bądź też ograniczyć dotyczące ich prawa.

Artykuł 70

(dobra publiczne i bogactwa naturalne)

Korzystanie z dóbr publicznych może podlegać warunkom określonym ustawą.

Ustawa określa zasady eksploatacji zasobów naturalnych.

Ustawa określa dopuszczalność eksploatacji zasobów naturalnych przez cudzoziemców, a także określa zasady tej eksploatacji.

Artykuł 71

(ochrona ziemi)

Ustawa określa szczegółowe zasady użytkowania ziemi tak, by była ona wykorzystywana w sposób jak najbardziej celowy.

Ustawa może wprowadzić szczegółowe zasady ochrony ziemi rolniczej.

Państwo dba o gospodarczy, kulturalny i społeczny postęp ludności regionów górskich i wyżynnych.

Artykuł 72

(zdrowe środowisko naturalne⁴)

Każdy, zgodnie z ustawą, ma prawo do zdrowego środowiska naturalnego.

Państwo dba o zdrowe środowisko naturalne. W tym celu ustawa określa warunki i sposoby zarządzania gospodarczego i zarządzania w innych dziedzinach.

Ustawa określa, na jakich zasadach i w jakim rozmiarze ten, kto wyrządził szkodę w środowisku naturalnym zobowiązany jest do jej naprawienia. Ustawa określa zasady ochrony zwierząt przed znęcaniem się.

Artykuł 73

(ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego)

Każdy, zgodnie z ustawą, zobowiązany jest chronić osobiwe i rzadkie twory przyrody oraz pomniki kultury.

Państwo i wspólnoty lokalne dbają o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego.

³ Art. 68 był nowelizowany dwukrotnie. W dn. 14 lipca 1997 r. nadano mu brzmienie: „Cudzoziemcy mogą, pod warunkiem wzajemności, nabywać prawo własności nieruchomości na zasadach określonych ustawą lub umową międzynarodową ratyfikowaną przez Zgromadzenie Państwowe. Ustawa lub umowa, o których mowa w poprzednim ustępie, podlegają przyjęciu przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów ogólnej liczby posłów”. Obecną treść temu artykułowi nadała ustawa konstytucyjna z dnia 27 lutego 2003 r.

⁴ W oryginale: „zivljensko okolje”.

Artykuł 74
(przedsiębiorczość)

Zapewnia się swobodę inicjatywy gospodarczej.

Ustawa określa zasady tworzenia organizacji gospodarczych. Nie można prowadzić działalności gospodarczej sprzecznej z dobrem publicznym.

Zakazana jest nieuczciwa konkurencja i działalność, która wbrew prawu ogranicza konkurencję.

Artykuł 75
(współdecydowanie)

Pracownicy uczestniczą w zarządzaniu organizacjami gospodarczymi i zakładami w sposób i na zasadach określonych ustawą.

Artykuł 76
(wolność związkowa)

Zakładanie i działalność związków zawodowych oraz członkostwo w nich są wolne.

Artykuł 77
(prawo do strajku)

Pracownicy mają prawo do strajku.

Jeśli wymaga tego dobro publiczne, prawo do strajku może być, uwzględniając rodzaj i charakter działalności, ograniczone ustawą.

Artykuł 78
(odpowiednie mieszkanie)

Państwo stwarza warunki, by obywatele mogli uzyskać odpowiednie mieszkanie.

Artykuł 79
(cudzoziemcy zatrudnieni w Słowenii)
Cudzoziemcy zatrudnieni w Słowenii i członkowie ich rodzin mają szczególne prawa określone ustawą.

IV. Ustrój państwowy

a) Zgromadzenie Państwowe

Artykuł 80
(skład i wybór)

Zgromadzenie Państwowe składa się z 90 posłów reprezentujących obywateli Słowenii.

Posłowie są wybierani w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.

W skład Zgromadzenia Państwowego musi być zawsze wybrany jeden poseł ze wspólnoty narodowej włoskiej i jeden z węgierskiej.

System wyborczy określony jest ustawą przyjętą przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów ogólnej liczby posłów.

Posłowie, z wyjątkiem posłów wspólnot narodowych, wybierani są w wyborach proporcjonalnych, po uwzględnieniu osiągnięcia w wyborach do Zgromadzenia Państwowego czteroprocentowego progu oraz z poszanowaniem zasady, że wyborcy winni posiadać decydujący wpływ na rozdział mandatów pomiędzy kandydatów⁵.

Artykuł 81
(kadencja Zgromadzenia Państwowego)

Zgromadzenie Państwowe wybierane jest na cztery lata.

Jeśli kadencja Zgromadzenia Państwowego upływa w czasie wojny lub stanu wyjątkowego, mandat Zgromadzenia przedłuża się na okres sześciu miesięcy po ustaniu działań wojennych lub zakończeniu stanu wyjątkowego, lecz mandat ten może wygasnąć wcześniej, jeśli Zgromadzenie tak postanowi.

Wybory do Zgromadzenia Państwowego zarządza Prezydent Republiki. Nowe Zgromadzenie Państwowe wybierane jest nie wcześniej niż dwa miesiące i nie później niż 15 dni przed upływem czterech lat od pierwszej sesji poprzedniego Zgromadzenia Państwowego. W razie rozwiązania Zgromadzenia Państwowego, nowe Zgromadzenie wybiera się nie później niż dwa miesiące po rozwiązaniu. Kadencja poprzedniego Zgromadzenia Państwowego kończy się wraz z pierwszym posiedzeniem nowego Zgromadzenia Państwowego, które zwołuje Prezydent Republiki nie później niż w ciągu 20 dni po wyborach.

Artykuł 82
(posłowie)

Posłowie są przedstawicielami całego ludu i nie są związani żadnymi instrukcjami.

Ustawa określa komu przysługuje prawo wybieralności oraz jakie funkcje i rodzaje działalności nie mogą być łączone z mandatem posła.

Zgromadzenie Państwowe stwierdza prawidłowość wyboru posła. Przeciw decyzji Zgromadzenia Pań-

⁵ Ust. 5 art. 80 dodany ustawą z dnia 25 lipca 2000 r.

stwowego w tej sprawie można, zgodnie z ustawą, wnieść skargę do Sądu Konstytucyjnego.

Artykuł 83
(immunitet poselski)

Posel do Zgromadzenia Państwowego nie ponosi odpowiedzialności karnej za poglądy wypowiedziane i głosy oddane na posiedzeniach Zgromadzenia Państwowego i jego organów roboczych.

Posel nie może być aresztowany, a jeśli się powoła na immunitet, nie można podjąć przeciw niemu postępowania karnego, z wyjątkiem przypadku, gdy wyrazi na to zgodę Zgromadzenie Państwowe, chyba że został on schwytany w trakcie lub na gorącym uczynku przestępstwa, za które grozi kara wyższa niż pięć lat więzienia.

Zgromadzenie Państwowe może objąć immunitetem także posła, który się na immunitet nie powoływał, lub który został schwytany na popełnianiu przestępstwa, o jakim mowa w ustępie poprzednim.

Artykuł 84
(Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego)

Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego wybierany jest większością głosów wszystkich posłów.

Artykuł 85
(posiedzenia Zgromadzenia Państwowego)

Zgromadzenie Państwowe obraduje na posiedzeniach zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne zwołuje Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego; Przewodniczący musi zwołać posiedzenie nadzwyczajne, jeśli tego zażąda co najmniej jedna czwarta posłów do Zgromadzenia lub Prezydent Republiki.

Artykuł 86
(podejmowanie decyzji)

Zgromadzenie Państwowe może podejmować decyzje, o ile w posiedzeniu bierze udział większość posłów. Zgromadzenie Państwowe uchwała ustawy i podejmuje inne decyzje oraz wyraża zgodę na ratyfikację umów międzynarodowych większością głosów obecnych posłów, chyba że Konstytucja lub ustawa wymaga innej większości.

Artykuł 87
(kompetencje ustawodawcze Zgromadzenia Państwowego)

Zgromadzenie Państwowe może określać prawa i obowiązki obywateli i innych osób jedynie ustawą.

Artykuł 88
(inicjatywa ustawodawcza)

Projekt ustawy może być wniesiony przez Rząd lub każdego posła. Projekt ustawy może być wniesiony także przez co najmniej pięć tysięcy wyborców.

Artykuł 89
(postępowanie ustawodawcze)

Zgromadzenie Państwowe przyjmuje ustawy w postępowaniu wieloetapowym, chyba że przepisy regulaminu Zgromadzenia stanowią inaczej.

Artykuł 90
(referendum ustawodawcze)

Zgromadzenie Państwowe może zarządzić referendum w sprawach podlegających regulacji ustawowej. Zgromadzenie Państwowe jest związane wynikiem referendum.

Zgromadzenie Państwowe może zarządzić referendum, o którym mówi ustęp poprzedni z własnej inicjatywy, a musi je zarządzić, jeśli tego zażąda co najmniej jedna trzecia posłów, Rada Państwa lub czterdzieści tysięcy wyborców.

Prawo udziału w referendum służy obywatelom, którzy posiadają prawa wyborcze.

Propozycję uważa się za przyjętą, jeśli opowie się za nią większość wyborców uczestniczących w referendum.

Tryb przeprowadzenia referendum określa ustawa uchwalona przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów obecnych posłów.

Artykuł 91
(ogłaszanie ustaw)

Ustawy są ogłaszane przez Prezydenta Republiki nie później niż w ciągu 8 dni po ich uchwaleniu.

Rada Państwa w ciągu 7 dni po uchwaleniu ustawy, a przed jej ogłoszeniem może zażądać jej ponownego rozpatrzenia przez Zgromadzenie Państwowe. Do ponownego uchwalenia ustawy konieczne jest, by opowiedziała się za nią większość ogólnej liczby posłów, chyba że Konstytucja wymaga dla uchwalenia danej ustawy większej liczby głosów. Ponowna uchwała Zgromadzenia Państwowego jest ostateczna.

Artykuł 92
(wojna i stan wyjątkowy)

Stan wyjątkowy ogłasza się, gdy istnieniu państwa grozi istotne i powszechne niebezpieczeństwo.

O ogłoszeniu stanu wojny lub stanu wyjątkowego, o niezbędnych środkach jego urzeczywistnienia i jego zniesieniu decyduje na wniosek Rządu Zgromadzenie Państwowe.

Zgromadzenie Państwowe decyduje o użyciu sił obronnych.

Gdyby Zgromadzenie Państwowe nie mogło się zebrać na posiedzeniu, decyzje, o których mowa w pierwszym i drugim ustępie niniejszego artykułu, podejmuje Prezydent Republiki. Decyzje te muszą być przedstawione Zgromadzeniu Państwowemu do zatwierdzenia, gdy tylko się ono zbierze.

Artykuł 93 (dochodzenie parlamentarne)

Zgromadzenie Państwowe może przeprowadzać dochodzenie w sprawach o znaczeniu publicznym, a musi to uczynić na żądanie jednej trzeciej posłów do Zgromadzenia Państwowego lub Rady Państwa. Zgromadzenie Państwowe powołuje w tym celu komisję, która posiada uprawnienia śledcze i orzekające takie same jak sądy.

Artykuł 94 (regulamin Zgromadzenia Państwowego)

Zgromadzenie Państwowe posiada regulamin, uchwalony większością dwu trzecich głosów obecnych posłów.

Artykuł 95 (wynagrodzenie poselskie)

Posłowie do Zgromadzenia Państwowego otrzymują wynagrodzenie oraz rekompensatę określone ustawą.

b) Rada Państwa

Artykuł 96 (skład)

Rada Państwa jest reprezentacją interesów społecznych, gospodarczych, zawodowych i lokalnych. Rada Państwa liczy czterdziestu członków.

W jej skład wchodzi:

- czterech przedstawicieli pracodawców;
- czterech przedstawicieli pracobiorców;
- czterech przedstawicieli rolników, rzemieślników i osób wykonujących wolne zawody;

- sześciu przedstawicieli dziedzin pozagospodarczych;
- dwudziestu dwu przedstawicieli interesów lokalnych.

Organizację Rady Państwa określa ustawa.

Artykuł 97 (kompetencje Rady Państwa)

Rada Państwa może:

- wносить projekty ustaw do Zgromadzenia Państwowego;
- przedstawiać, w ramach swoich kompetencji, opinie Zgromadzeniu Państwowemu;
- żądać od Zgromadzenia Państwowego ponownego rozpatrzenia uchwalonej już ustawy;
- żądać przeprowadzenia referendum zgodnie z art. 90 ust. 2;
- żądać przeprowadzenia dochodzenia w sprawach o znaczeniu publicznym zgodnie z art. 93.

Na żądanie Zgromadzenia Państwowego, Rada Państwa obowiązana jest wyrazić swoją opinię w poszczególnych sprawach.

Artykuł 98 (wybory)

Wybory do Rady Państwa są przeprowadzane zgodnie z ustawą, uchwaloną przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów wszystkich posłów.

Członków Rady Państwa wybiera się na okres pięciu lat.

Artykuł 99 (podejmowanie decyzji)

Rada Państwa podejmuje decyzje na posiedzeniu w obecności co najmniej połowy swoich członków.

Rada Państwa podejmuje decyzje większością głosów obecnych członków. Żądanie przeprowadzenia referendum wymaga decyzji podjętej większością głosów wszystkich członków Rady Państwa.

Artykuł 100 (niepołączalność i immunitet)

Członkowie Rady Państwa nie mogą być jednocześnie posłami do Zgromadzenia Państwowego.

Członkowie Rady Państwa korzystają z immunitetu jaki przysługuje posłom. Rada Państwa decyduje w sprawie immunitetu.

Artykuł 101

(regulamin Rady Państwa)

Rada Państwa posiada regulamin, uchwalony większością głosów wszystkich członków.

c) Prezydent Republiki

Artykuł 102

(urząd Prezydenta Republiki)

Prezydent Republiki reprezentuje Republikę Słowenii i jest najwyższym dowódcą sił obronnych.

Artykuł 103

(wybory Prezydenta Republiki)

Prezydent Republiki wybierany jest w wyborach bezpośrednich, powszechnych i w głosowaniu tajnym.

Za wybranego na Prezydenta Republiki uważa się kandydata, który uzyskał większość ważnie oddanych głosów.

Prezydenta Republiki wybiera się na okres pięciu lat, nie więcej niż na dwie kadencje. Jeśli koniec kadencji Prezydenta przypada na czas trwania wojny lub stanu wyjątkowego, kadencja wygasa w sześć miesięcy po zakończeniu wojny lub stanu wyjątkowego.

Na Prezydenta Republiki może być wybrany jedynie obywatel Słowenii.

Wybory Prezydenta Republiki zarządza Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego. Prezydent Republiki musi być wybrany nie później niż 15 dni przed upływem kadencji poprzednika.

Artykuł 104

(przysięga Prezydenta Republiki)

Przed objęciem urzędu Prezydent Republiki składa przed Zgromadzeniem Państwowym następującą przysięgę:

„Przysięgam, że będę szanował(-ła) porządek konstytucyjny, że będę postępował(-ła) zgodnie ze swoim sumieniem i ze wszystkich sił działał(-ła) dla dobra Słowenii”.

Artykuł 105

(niepołączalność urzędu Prezydenta Republiki)

Urzędu Prezydenta Republiki nie można łączyć z piastowaniem innego urzędu publicznego lub z wykonywaniem pracy zawodowej.

Artykuł 106

(zastępstwo Prezydenta Republiki)

W sytuacji trwałej niezdolności do sprawowania urzędu, śmierci, rezygnacji i w innych przypadkach opróżnienia urzędu Prezydenta, urząd ten sprawuje czasowo aż do czasu wyboru nowego Prezydenta Republiki Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego. Wybory nowego Prezydenta Republiki zarządza się nie później niż w ciągu 15 dni po opróżnieniu urzędu.

Przewodniczący Zgromadzenia Państwowego pełni czasowo urząd Prezydenta Republiki również, gdy Prezydent jest niezdolny do jego sprawowania.

Artykuł 107

(kompetencje Prezydenta Republiki)

Prezydent Republiki:

- zarządza wybory do Zgromadzenia Państwowego;
- ogłasza ustawy;
- stosownie do ustaw, powołuje funkcjonariuszy państwowych;
- powołuje i odwołuje ambasadorów i posłów Republiki oraz przyjmuje listy uwierzytelniające od obcych przedstawicieli dyplomatycznych;
- wydaje dokumenty ratyfikacyjne;
- korzysta z prawa łaski;
- nadaje odznaczenia i tytuły honorowe;
- wykonuje inne uprawnienia przyznane przez niniejszą Konstytucję.

Na żądanie Zgromadzenia Państwowego Prezydent Republiki obowiązany jest wyrazić swoją opinię we wskazanych sprawach.

Artykuł 108

(dekrety z mocą ustawy)

Jeśli Zgromadzenie Państwowe nie może się zebrać z powodu stanu wyjątkowego lub wojny, Prezydent Republiki może, na wniosek Rządu, wydawać dekrety z mocą ustawy.

Dekretem z mocą ustawy mogą być wyjątkowo ograniczone niektóre prawa i podstawowe wolności, stosownie do art. 16 niniejszej Konstytucji.

Prezydent Republiki przedstawia dekrety z mocą ustawy Zgromadzeniu Państwowemu do zatwierdzenia, gdy tylko się ono zbierze.

Artykuł 109

(odpowiedzialność Prezydenta Republiki)

Jeśli Prezydent Republiki sprawując swój urząd, naruszy Konstytucję lub poważnie naruszy ustawę,

Zgromadzenie Państwowe może postawić go w stan oskarżenia przed Sądem Konstytucyjnym. Sąd uznaje zasadność oskarżenia lub uniewinnia oskarżonego i może, większością dwu trzecich głosów wszystkich sędziów, orzec o usunięciu go z urzędu. Po otrzymaniu wniesionego przez Zgromadzenie Państwowe oskarżenia Sąd Konstytucyjny, do czasu wydania orzeczenia w tej sprawie, może zawiesić Prezydenta w sprawowaniu urzędu.

č) Rząd

Artykuł 110 (skład Rządu)

Rząd składa się z Premiera i ministrów. W granicach swoich kompetencji Rząd i poszczególni ministrowie są niezależni i ponoszą odpowiedzialność przed Zgromadzeniem Państwowym.

Artykuł 111 (wybór Premiera)

Prezydent Republiki, po przeprowadzeniu konsultacji z przywódcami grup parlamentarnych, przedstawia Zgromadzeniu Państwowemu kandydata na Premiera.

Premiera wybiera Zgromadzenie Państwowe większością głosów wszystkich posłów, chyba że Konstytucja stanowi inaczej. Wyboru dokonuje się w głosowaniu tajnym.

Jeśli kandydat nie otrzyma niezbędnej większości głosów, Prezydent Republiki może, w ciągu 14 dni i po kolejnych konsultacjach, przedstawić Zgromadzeniu Państwowemu tego samego lub innego kandydata. W tym samym czasie również grupy parlamentarne liczące co najmniej dziesięciu posłów mogą przedstawić swoich kandydatów. Jeśli przedstawiono więcej kandydatów, nad każdym z nich przeprowadza się oddzielne głosowanie z tym, że w pierwszej kolejności poddaje się pod głosowanie kandydaturę przedstawioną przez Prezydenta Republiki, a jeśli ta nie zostanie przyjęta, poddaje się pod głosowanie pozostałe kandydaty w kolejności ich przedstawienia.

Jeśli żaden z kandydatów nie zostanie w tym trybie wybrany, Prezydent Republiki rozwiązuje Zgromadzenie Państwowe i zarządza nowe wybory, chyba że Zgromadzenie Państwowe w ciągu 48 godzin podejmie większością głosów obecnych posłów uchwałę o przeprowadzeniu nowych wyborów Premiera. Dla wyboru Premiera za wystarczającą uznaje się

wówczas większość głosów posłów biorących udział w głosowaniu. Kandydaty poddawane są pod głosowanie w kolejności odpowiadającej liczbie głosów, które otrzymały w poprzednich wyborach. Jeśli żaden z kandydatów nie zostanie wybrany, pod głosowanie przedstawia się nowe kandydaty, przy czym w pierwszej kolejności głosuje się nad kandydaturą przedstawioną przez Prezydenta Republiki.

Jeśli w tych wyborach żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości głosów, Prezydent Republiki rozwiązuje Zgromadzenie Państwowe i zarządza nowe wybory.

Artykuł 112 (powoływanie ministrów)

Ministrowie są powoływani i odwoływani przez Zgromadzenie Państwowe na wniosek Premiera.

Przed powołaniem kandydat na ministra obowiązany jest do przedstawienia się właściwej komisji Zgromadzenia Państwowego i udzielenia odpowiedzi na stawiane mu pytania.

Artykuł 113 (przysięga Rządu)

Po dokonanych wyborze lub powołaniu Premier i ministrowie składają przed Zgromadzeniem Państwowym przysięgę określoną w art. 104.

Artykuł 114 (organizacja Rządu)

Premier zapewnia jednolitość politycznego i administracyjnego ukierunkowania prac Rządu oraz koordynuje działalność ministrów. Ministrowie są solidarnie odpowiedzialni za prace Rządu, a każdy z ministrów jest odpowiedzialny za pracę swojego ministerstwa.

Skład i działalność Rządu, a także liczbę, zakres kompetencji i organizację ministerstw określa ustawa.

Artykuł 115 (wygaśnięcie obowiązków Premiera i ministrów)

Obowiązki Premiera i ministrów wygasają wraz z zebraniem się nowego Zgromadzenia Państwowego po wyborach, a obowiązki ministrów wygasają także wówczas, gdy z innych przyczyn wygasają obowiązki Premiera, a także w razie odwołania ministra lub złożenia przez niego rezygnacji, z tym że minister jest zobowiązany pełnić nadal swoje obowiązki do czasu wyboru nowego Premiera lub powołania nowego ministra.

Artykuł 116

(wotum nieufności dla Rządu)

Zgromadzenie Państwowe może, na wniosek co najmniej dziesięciu posłów, dokonać wyboru nowego Premiera, co uznaje się za wyrażenie wotum nieufności dotychczasowemu Rządowi. Dotychczasowy Premier i ministrowie zostają odwołani, lecz do czasu złożenia przysięgi przez członków nowego Rządu pełnią swoje bieżące obowiązki.

Pomiędzy zgłoszeniem wniosku o wybór nowego Premiera a głosowaniem w tej sprawie upłynąć musi co najmniej 48 godzin, chyba że Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów wszystkich posłów postanowi inaczej, bądź też jeśli kraj znajduje się w stanie wojny lub został wprowadzony stan wyjątkowy.

Jeśli Premier został wybrany w trybie art. 111 ust. 4, Zgromadzenie Państwowe może, na wniosek co najmniej 10 posłów, dokonać wyboru nowego Premiera większością głosów posłów biorących udział w głosowaniu, co uznaje się za wyrażenie wotum nieufności dotychczasowemu Premierowi.

Artykuł 117

(wotum zaufania dla Rządu)

Premier może przedłożyć Zgromadzeniu Państwowemu wniosek o wotum zaufania dla Rządu. Jeśli za wnioskiem opowie się mniej niż połowa wszystkich posłów, Zgromadzenie Państwowe musi w ciągu 30 dni bądź wybrać nowego Premiera, bądź też wyrazić w ponownym głosowaniu wotum zaufania dla urzędującego Premiera. Jeśli to nie nastąpi, Prezydent Republiki rozwiązuje Zgromadzenie Państwowe i zarządza nowe wybory. Premier może połączyć wniosek o wotum zaufania dla Rządu z głosowaniem w Zgromadzeniu Państwowym nad projektem określonej ustawy lub nad inną kwestią.

Pomiędzy złożeniem wniosku o głosowanie nad wotum zaufania a głosowaniem w tej sprawie musi upłynąć co najmniej 48 godzin.

Artykuł 118

(interpelacje)

Interpelację do Zgromadzenia Państwowego dotyczącą pracy Rządu lub poszczególnych ministrów może zgłosić co najmniej 10 posłów.

Jeśli po przeprowadzonej dyskusji nad interpelacją zostanie, większością głosów wszystkich posłów, wyrażone Rządowi lub poszczególnemu ministrowi wotum nieufności, uznaje się Rząd lub ministra za odwołanych przez Zgromadzenie Państwowe.

Artykuł 119

(postawienie Premiera i ministra w stan oskarżenia)

Zgromadzenie Państwowe może oskarżyć przed Sądem Konstytucyjnym Premiera lub ministra o naruszenie Konstytucji lub ustaw pozostających w związku ze sprawowaniem przez nich urzędu. Sąd Konstytucyjny rozpatruje to oskarżenie w trybie określonym art. 109.

d) Administracja publiczna

Artykuł 120

(organizacja i działalność administracji publicznej)

Organizację administracji publicznej, jej kompetencje i zasady powoływania jej funkcjonariuszy określa ustawa.

Organy administracji publicznej, w granicach i na podstawie Konstytucji oraz ustaw, organizują swoją działalność w sposób niezależny.

Decyzje i działania organów administracji publicznej oraz funkcjonariuszy publicznych dotyczące praw i, znajdujących oparcie w ustawie, interesów obywateli podlegają kontroli sądowej.

Artykuł 121

(upoważnienia władcze)

W drodze ustawy albo na jej podstawie osoby prawne lub fizyczne mogą zostać upoważnione do wykonywania niektórych zadań należących do organów administracji publicznej.

Artykuł 122

(zatrudnienie w administracji publicznej)

Zatrudnienie w administracji publicznej następuje wyłącznie na podstawie publicznego konkursu, z wyłączeniem przypadków, w których ustawa stanowi inaczej.

e) Obrona państwa

Artykuł 123

(obowiązek współdziałania w obronie państwa)

Obrona państwa jest, w granicach i w sposób określony ustawą, obowiązkiem każdego obywatela.

Obywatele, którzy z powodu swoich przekonań religijnych, filozoficznych lub humanitarnych nie są go-

towi do pełnienia służby wojskowej, są zobowiązani do współdziałania w obronie państwa w inny sposób.

Artykuł 124
(obrona państwa)

Rodzaj, zasięg i organizację obrony nienaruszalności i całości terytorium państwowego określa ustawa uchwalona przez Zgromadzenie Państwowe większością dwu trzecich głosów obecnych posłów.

Zgromadzenie Państwowe nadzoruje użycie sił obronnych.

Bezpieczeństwo państwa wynika przede wszystkim z pokojowej polityki oraz etyki pokoju i niestosowania przemocy.

f) Sądownictwo

Artykuł 125
(niezawisłość sędziowska)

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli. Są oni związani tylko Konstytucją i ustawami.

Artykuł 126
(organizacja i właściwość sądów)

Organizację i właściwość sądów określa ustawa.

Ustanawianie sądów szczególnych jest zakazane, a w czasie pokoju zakazane jest również ustanawianie sądów wojskowych.

Artykuł 127
(Sąd Najwyższy)

Sąd Najwyższy jest najwyższym organem sądowym w państwie.

Orzeka on w sprawie zwykłych i nadzwyczajnych środków odwoławczych oraz wykonuje inne zadania określone ustawą.

Artykuł 128
(udział obywateli w wymiarze sprawiedliwości)

Ustawa określa przypadki i formy bezpośredniego uczestnictwa obywateli w wymiarze sprawiedliwości.

Artykuł 129
(stałość urzędu sędziowskiego)

Urząd sędziego ma charakter stały. Ustawa określa granice wieku i inne przesłanki wyboru sędziów.

Ustawa określa wiek, w którym sędziowie przechodzą na emeryturę.

Artykuł 130
(wybór sędziów)

Sędziowie są wybierani przez Zgromadzenie Państwowe na wniosek Rady Sądownictwa.

Artykuł 131
(Rada Sądownictwa)

Rada Sądownictwa składa się z 11 członków. Pięciu członków wybiera Zgromadzenie Państwowe na wniosek Prezydenta Republiki spośród uniwersyteckich profesorów prawa, adwokatów i innych prawników, a 6 wybierają spośród siebie sędziowie, którzy stale wykonują zawód sędziego. Przewodniczący Rady Sądownictwa jest wybierany przez Radę Sądownictwa spośród jej członków.

Artykuł 132
(dymisja i usunięcie sędziego z urzędu)

Sędzia traci urząd w przypadkach określonych ustawą.

Jeśli sędzia sprawując swój urząd, narusza Konstytucję lub poważnie łamie ustawy, Zgromadzenie Państwowe na wniosek Rady Sądownictwa może go z urzędu usunąć.

W przypadku umyślnego popełnienia przestępstwa polegającego na nadużyciu władzy sędziowskiej stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądowym, Zgromadzenie Państwowe usuwa sędziego z urzędu.

Artykuł 133
(niepołączalność urzędu sędziego)

Urzędu sędziego nie można łączyć z pełnieniem innych funkcji w organach państwowych, w organach administracji lokalnej i w organach partii politycznych, a także z innymi funkcjami i zajęciami określonymi w ustawie.

Artykuł 134
(immunitet sędziowski)

Nikt, kto uczestniczy w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za opinie wyrażane w związku z podejmowaniem decyzji przez sąd.

Sędzia nie może być zatrzymany i nie może być przeciw niemu wszczęte postępowanie karne bez zgody Zgromadzenia Państwowego, jeśli przestępstwo, o którego popełnienie jest podejrzany, pozostaje w związku z pełnieniem urzędu sędziowskiego.

g) Prokuratura państwowa

Artykuł 135

(prokurator państwowy)

Prokurator państwowy przygotowuje i wnosi oskarżenie o popełnienie przestępstwa oraz posiada inne kompetencje określone ustawą.

Zasady działania i kompetencje prokuratora państwowego określa ustawa.

Artykuł 136

(niepołączalność urzędu
prokuratora państwowego)

Urzędu prokuratora państwowego nie można łączyć z funkcjami w innych organach państwa, w organach administracji lokalnej i w organach partii politycznych, a także z innymi funkcjami i zajęciami określonymi ustawą.

h) Adwokatura i notariat

Artykuł 137

(adwokatura i notariat)

Status adwokatury, jako niezależnej służby wymiaru sprawiedliwości, określa ustawa.

Notariat jest służbą publiczną regulowaną ustawą.

V. Samorząd

a) Samorząd lokalny

Artykuł 138

(uczestnictwo w samorządzie lokalnym)

Mieszkańcy Słowenii uczestniczą w samorządzie lokalnym w gminach i innych wspólnotach lokalnych.

Artykuł 139

(gmina)

Gmina jest samorządową wspólnotą lokalną.

Obszar gminy może obejmować jedno lub kilka osiedli powiązanych wspólnymi potrzebami i interesami mieszkańców.

Gmina jest tworzona w drodze ustawy, której uchwalenie poprzedza referendum mające na celu wyrażenie woli mieszkańców danego terenu. Granice gminy określa ustawa.

Artykuł 140

(zakres działania samorządu
wspólnot lokalnych)

Do kompetencji gminy należą sprawy lokalne, które gmina może prowadzić samodzielnie i które dotyczą jedynie mieszkańców gminy.

Państwo może, w drodze ustawy, przenieść na gminę wykonywanie poszczególnych zadań pozostających w jego zakresie działania, pod warunkiem zapewnienia po temu środków finansowych⁶.

W zakresie zadań przekazanych przez państwo organom wspólnot lokalnych, organy państwa sprawują nadzór nad prawidłowością ich działania.

Artykuł 141

(gmina miejska)

Miasto może, w trybie i na warunkach określonych ustawą, otrzymać status gminy miejskiej.

Gmina miejska może wykonywać jako własne także zadania należące do państwa, jeśli dotyczą one rozwoju miast.

Artykuł 142

(dochody gmin)

Gminy czerpią dochody z własnych źródeł. W przypadku gdy gmina z powodu niskiego poziomu rozwoju gospodarczego nie może w całości wypełniać swoich zadań, państwo, w sposób i w zakresie określonym ustawą, przekaże jej dodatkowe środki.

Artykuł 143

(region⁷)

Region jest samorządową wspólnotą lokalną, która zarządza sprawami lokalnymi o szerszym znaczeniu oraz sprawami o znaczeniu regionalnym, określonymi przez ustawę.

Region tworzy się w drodze ustawy, która określa jego terytorium, siedzibę władz i nazwę.

Zgromadzenie Państwowe przyjmuje tę ustawę większością dwu trzecich głosów obecnych posłów. W postępowaniu ustawodawczym zagwarantowane zostaje uczestnictwo gmin.

Państwo, w drodze ustawy, przenosi na region wykonywanie poszczególnych zadań należących do jego zakresu działania i musi zapewnić po temu odpowiednie środki finansowe.

⁶ Ust. 2 i 3 art. 140 w brzmieniu ustawy z dnia 20 czerwca 2006 r.

⁷ W oryginale: „pokrajina” – nowy tytuł art. 143.

Artykuł 144

(nadzór organów państwa)

Organy państwa nadzorują działalność organów wspólnot samorządowych pod względem jej zgodności z prawem.

b) Inne samorządy

Artykuł 145

(samorząd w sferze działalności społecznej)

Obywatele mogą łączyć się w stowarzyszenia samorządowe celem obrony wspólnych interesów.

Obywatelom działającym za pośrednictwem samorządu można, zgodnie z ustawą, przekazać poszczególne zadania należące do kompetencji państwa.

VI. Finanse publiczne

Artykuł 146

(finansowanie państwa i wspólnot lokalnych)

Państwo i wspólnoty lokalne uzyskują środki na realizację swoich zadań z podatków i innych opłat, a także z dochodów pochodzących z ich własnego majątku.

Państwo i wspólnoty lokalne publikują dane o swoich dochodach i obciążeniach finansowych w odpowiednich oświadczeniach majątkowych.

Artykuł 147

(podatki)

Państwo, na podstawie ustaw, ustanawia podatki, cła i inne opłaty. Wspólnoty lokalne ustanawiają podatki i inne opłaty w granicach określonych Konstytucją i ustawami.

Artykuł 148

(budżety)

Dochody i wydatki państwa i wspólnot lokalnych przeznaczone na finansowanie działalności publicznej objęte są ich budżetami.

Jeśli budżet nie został przyjęty do dnia, od którego powinien być realizowany, wydatki państwa lub wspólnoty lokalnej są tymczasowo realizowane na podstawie budżetu poprzednio obowiązującego.

Artykuł 149

(kredytowanie długu państwowego)

Kredytowanie długu państwowego i udzielanie przez państwo gwarancji kredytowych jest dopuszczalne jedynie na mocy ustawy.

Artykuł 150

(Sąd Obrachunkowy)

Sąd Obrachunkowy jest najwyższym organem kontroli rachunków państwowych, budżetu państwa i finansowania całej działalności publicznej.

Organizację i kompetencje Sądu Obrachunkowego określa ustawa.

Sąd Obrachunkowy jest w swojej działalności niezawisły i podlega tylko Konstytucji oraz ustawom.

Artykuł 151

(powoływanie członków Sądu Obrachunkowego)

Członków Sądu Obrachunkowego powołuje Zgromadzenie Państwowe.

Artykuł 152

(bank centralny)

Słowenia posiada bank centralny. W swojej działalności bank ten jest niezależny i odpowiada bezpośrednio przed Zgromadzeniem Państwowym. Bank centralny tworzony jest ustawą.

Gubernatora banku centralnego powołuje Zgromadzenie Państwowe.

VII. Konstytucyjność i legalność

Artykuł 153

(zgodność aktów normatywnych)

Ustawy, akty wykonawcze oraz inne akty o charakterze ogólnym muszą być zgodne z Konstytucją.

Ustawy muszą być zgodne z powszechnie uznanymi zasadami prawa międzynarodowego oraz z obowiązującymi umowami międzynarodowymi ratyfikowanymi przez Zgromadzenie Państwowe; akty normatywne niższego rzędu niż ustawa i inne akty o charakterze ogólnym muszą być zgodne także z innymi ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi.

Akty normatywne niższego rzędu niż ustawa muszą być zgodne z konstytucją i ustawami.

Akty indywidualne i inne działania organów państwa, organów wspólnot lokalnych i osób urzędowych

muszą znajdować podstawę w ustawie lub w aktach normatywnych wydanych zgodnie z ustawą.

Artykuł 154
(obowiązywanie i ogłaszanie
aktów normatywnych)

Akty normatywne muszą być ogłaszane przed wejściem w życie. Akt normatywny wchodzi w życie w piętnastym dniu po jego ogłoszeniu, chyba że stanowi on inaczej.

Akty normatywne państwa są ogłaszane w państwowym dzienniku urzędowym, zaś akty normatywne wspólnot lokalnych w organie publikacyjnym, które same określają.

Artykuł 155
(zakaz działania wstecz aktów normatywnych)

Ustawy i inne akty o charakterze ogólnym nie mogą działać wstecz.

Jedynie ustawa może dopuścić w poszczególnych przypadkach działanie prawa wstecz, jeśli jest to uzasadnione interesem publicznym i jeśli nie narusza praw nabytych.

Artykuł 156
(postępowanie w sprawie
oceny konstytucyjności)

Jeśli sąd przy rozpatrywaniu sprawy poweźmie wątpliwość co do konstytucyjności stosowanej ustawy, może zawiesić postępowanie i wystąpić do Sądu Konstytucyjnego. Postępowanie przed sądem podejmuje się po wydaniu orzeczenia przez Sąd Konstytucyjny.

Artykuł 157
(spory administracyjne)

Sąd mający jurysdykcję w sprawach administracyjnych rozstrzyga o legalności ostatecznych decyzji administracyjnych wydawanych przez organy państwa, organy wspólnot lokalnych oraz funkcjonariuszy publicznych w zakresie praw, zobowiązań oraz uprawnień jednostek i organizacji, chyba że ustawa w odniesieniu do danej sprawy ustanawia inne zasady ochrony prawnej.

Jeśli nie ustanowiono innych zasad ochrony prawnej, w sprawach dotyczących legalności działań administracyjnych oraz o zgodności z ustawami aktów, których dokonywanie leży w zakresie kompetencji ustawowych funkcjonariuszy publicznych rozstrzyga sąd właściwy dla sporów administracyjnych.

Artykuł 158
(prawomocność)

Stosunki prawne ustanowione prawomocną decyzją organu państwa można rozwiązywać, uznać za nieważne lub zmieniać jedynie w przypadkach i w postępowaniu określonym ustawą.

Artykuł 159
(Strażnik Praw Obywatelskich
i fundamentalnych wolności)

Praw człowieka i podstawowych wolności w stosunkach z organami państwa, organami wspólnot lokalnych i osobami urzędowymi strzeże, zgodnie z ustawą, Strażnik Praw Obywatelskich.

Ustawa może również powołać strażników praw obywatelskich dla poszczególnych rodzajów spraw.

VIII. Sąd Konstytucyjny

- Artykuł 160**
(właściwość Sądu Konstytucyjnego)
- Sąd Konstytucyjny orzeka w sprawie:
- zgodności ustaw z Konstytucją;
 - zgodności ustaw i innych aktów normatywnych z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i powszechnie uznanymi zasadami prawa międzynarodowego;
 - zgodności aktów normatywnych niższego rzędu niż ustawa z Konstytucją i ustawami;
 - zgodności aktów normatywnych wspólnot lokalnych z Konstytucją i ustawami;
 - zgodności aktów o charakterze ogólnym, wydanych w celu wykonywania władzy publicznej, z Konstytucją, ustawami i aktami normatywnymi niższego rzędu niż ustawa;
 - skarg konstytucyjnych dotyczących naruszenia aktami indywidualnymi praw człowieka i podstawowych wolności;
 - sporów kompetencyjnych między państwem a wspólnotami lokalnymi oraz między wspólnotami lokalnymi;
 - sporów kompetencyjnych między sądami i innymi organami państwa;
 - sporów kompetencyjnych między Zgromadzeniem Państwowym, Prezydentem Republiki i Rządem;
 - sprzeczności z Konstytucją działalności partii politycznych;

- w innych sprawach, które zostały mu powierzone na mocy niniejszej Konstytucji lub ustaw.

Sąd Konstytucyjny, na wniosek Prezydenta Republiki, Rządu lub jednej trzeciej posłów do Zgromadzenia Państwowego wyraża, w czasie postępowania ratyfikacyjnego, opinię o zgodności z Konstytucją umów międzynarodowych. Opinia Sądu Konstytucyjnego wiąże Zgromadzenie Państwowe.

Jeśli ustawa nie stanowi inaczej, Sąd Konstytucyjny orzeka o skargach konstytucyjnych dopiero po wyczerpaniu innych środków ochrony prawnej. O dopuszczalności skargi konstytucyjnej Sąd Konstytucyjny rozstrzyga, uwzględniając kryteria i zasady postępowania określone ustawą.

Artykuł 161 (unieważnienie ustawy)

Jeśli Sąd Konstytucyjny uzna, że ustawa jest niezgodna z Konstytucją, unieważnia ją w całości lub części. Unieważnienie ustawy następuje ze skutkiem natychmiastowym lub w terminie określonym przez Sąd Konstytucyjny. Sąd Konstytucyjny uchyla lub unieważnia inne niezgodne z Konstytucją lub z ustawą akty normatywne lub akty o charakterze ogólnym. Sąd Konstytucyjny, na warunkach określonych ustawą, do czasu wydania ostatecznego orzeczenia może w całości lub w części wstrzymać stosowanie aktu normatywnego, którego zgodność z Konstytucją lub ustawą została zakwestionowana.

Jeśli orzekając w sprawie skargi konstytucyjnej, Sąd Konstytucyjny uznał również, że akt normatywny lub akt o charakterze ogólnym jest niezgodny z Konstytucją może, na zasadach określonych w ustępie pierwszym, uchylić ten akt lub uznać go za nieważny.

Skutki prawne orzeczenia Sądu Konstytucyjnego określa ustawa.

Artykuł 162 (postępowanie przed Sądem Konstytucyjnym)

Postępowanie przed Sądem Konstytucyjnym określa ustawa.

Ustawa określa podmioty uprawnione do składania wniosków o wszczęcie postępowania przed Sądem Konstytucyjnym. Każdy, kto wykaże, iż ma w tym interes prawny może zażądać wszczęcia postępowania przed Sądem Konstytucyjnym.

Sąd Konstytucyjny podejmuje decyzje większością głosów wszystkich sędziów, chyba że konstytucja lub ustawa stanowi inaczej. O podjęciu postępowania

w sprawie skargi konstytucyjnej Sąd Konstytucyjny może zadecydować w zmniejszonym składzie, który określa ustawa.

Artykuł 163 (skład i wybór)

Sąd Konstytucyjny składa się z dziewięciu sędziów wybranych, na wniosek Prezydenta Republiki, przez Zgromadzenie Państwowe w sposób określony ustawą.

Sędziów Sądu Konstytucyjnego wybiera się spośród ekspertów prawnych.

Przewodniczącego Sądu Konstytucyjnego wybiera ją na okres trzech lat sędziowie spośród swego składu.

Artykuł 164 (przedterminowe opróżnienie urzędu sędziego Sądu Konstytucyjnego)

Urząd sędziego Sądu Konstytucyjnego może ulec przedterminowemu opróżnieniu w sposób określony ustawą jedynie w razie:

- zrzeczenia się;
- uznania sędziego za winnego popełnienia przestępstwa karanego pozbawieniem wolności, lub
- trwałej niezdolności sędziego do pełnienia urzędu.

Artykuł 165 (kadencja sędziów)

Sędziowie Sądu Konstytucyjnego wybierani są na okres dziewięciu lat. Ponowny wybór jest niedopuszczalny.

Po upływie kadencji sędziowie Sądu Konstytucyjnego pełnią swój urząd do czasu wyboru następców.

Artykuł 166 (niepołączalność)

Urzędu sędziego Sądu Konstytucyjnego nie można łączyć z funkcjami w organach państwa, w organach samorządu lokalnego i w organach partii politycznych, a także z innymi funkcjami i działalnością, które ustawa uzna za niepołączalne z urzędem sędziego Sądu Konstytucyjnego.

Artykuł 167 (immunitet)

Sędziom Sądu Konstytucyjnego przysługuje taki sam immunitet jak posłom do Zgromadzenia Państwowego. Decyzje w sprawach immunitetu podejmuje Zgromadzenie Państwowe.

IX. Postępowanie w sprawie zmiany Konstytucji

Artykuł 168

(wniosek o wszczęcie postępowania)

Wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie zmiany Konstytucji może złożyć dwudziestu posłów do Zgromadzenia Państwowego, Rząd lub co najmniej trzydzieści tysięcy wyborców.

W sprawie nadania biegu temu wnioskowi Zgromadzenie Państwowe decyduje większością dwu trzecich głosów posłów biorących udział w głosowaniu.

Artykuł 169

(akt zmiany Konstytucji)

Zgromadzenie Państwowe podejmuje uchwałę o zmianie Konstytucji większością dwu trzecich głosów wszystkich posłów.

Artykuł 170

(potwierdzenie zmiany Konstytucji w referendum)

Jeśli zażąda tego co najmniej jedna trzecia posłów, Zgromadzenie Państwowe musi poddać zaproponowaną zmianę Konstytucji pod referendum wyborców.

Zmianę Konstytucji uznaje się za przyjętą, jeśli uzyska większość oddanych głosów, a w referendum weźmie udział większość wszystkich wyborców.

Artykuł 171

(ogłoszenie zmiany Konstytucji)

Zmiana Konstytucji wchodzi w życie wraz z ogłoszeniem jej w Zgromadzeniu Państwowym.

X. Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 172

Niniejsza Konstytucja wchodzi w życie wraz z jej ogłoszeniem.

Artykuł 173

Przepisy niniejszej Konstytucji znajdują zastosowanie od dnia jej ogłoszenia, chyba że Ustawa Konstytucyjna przepisy wprowadzające Konstytucję stanowi inaczej.

Artykuł 174

W celu wykonania niniejszej Konstytucji i w celu przygotowania do stosowania jej postanowień, uchwalona zostanie stosowna ustawa konstytucyjna.

Ustawa konstytucyjna winna być uchwalona większością co najmniej dwóch trzecich głosów wszystkich posłów w każdej z izb Skupstiny.